

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT

J. KOKOTT

fremsat den 7. april 2016 *

Sag C-70/15

Emmanuel Lebek

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen))

»Anmodning om præjudiciel afgørelse — retligt samarbejde i civile sager — forordning (EF) nr. 44/2001 — artikel 34, nr. 2) — begrebet mulighed for at anfægte en retsafgørelse — forordning (EF) nr. 1393/2007 — artikel 19 — adgang til appel«

I – Indledning

1. Domstolen har nu for anden gang i år fået lejlighed til på grundlag af forordning (EF) nr. 44/2001 ** at undersøge de indvendinger, som sagsøgte kan rejse mod en anmodning om eksigibilitetserklæring vedrørende en retsafgørelse. Mens det centrale spørgsmål i Meroni-sagen *** er den indvending, der vedrører grundlæggende retsprincipper (*ordre-public*) i henhold til denne forordnings artikel 34, nr. 1), drejer det sig i den foreliggende sag om artikel 34, nr. 2), som er endnu vigtigere for retspraksis. Denne bestemmelse fastsætter, under hvilke betingelser mangler ved forkyndelse af det indledende processkrift i sagen kan være til hinder for en senere anerkendelse og erklæring af eksigibilitet af en dom i en anden medlemsstat.

2. Grundbegrebet i artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 bygger på konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (herefter »Bruxelleskonventionen«) ****, dog er bestemmelsens normative indhold blevet betydeligt ændret siden Bruxelleskonventionen. Ifølge denne konvention talte mangler ved forkyndelsen af det indledende processkrift nemlig endnu systematisk mod en anerkendelse af den derefter truffene retsafgørelse. Forordning (EF) nr. 44/2001 optræder derimod i en klart sagsøgervenligere iklædning. Selv om sagsøgte ikke havde mulighed for et effektivt forsvar i domsstaten *før afsigelsen* af dommen, f.eks. fordi der manglede en rettidig indkaldelse, lader den nemlig begrundelsen for en ikke-ankendelse bortfalde, hvis sagsøgte *efter afsigelsen af dommen* kunne have appelleret den i domsstaten, men ikke har gjort det.

* Originalsprog: tysk.

** Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22.12.2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1, i den affattelse, der finder anvendelse i denne sag, senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1103/2008 af 22.10.2008 (EUT L 304, s. 80)).

*** Jf. herom mit forslag til afgørelse i Meroni-sagen (C-559/14, EU:C:2016:120).

**** Jf. artikel 27, nr. 2, i konventionen af 27.9.1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978, L 304, s. 17).

3. Den foreliggende sag føjer en yderligere facet til kasuistikken vedrørende anerkendelse i forbindelse med udeblivelsesdomme, for så vidt som det i den sag, Domstolen her skal tage stilling til, ikke længere var muligt at anfægte afgørelsen i domsstaten, fordi fristen var udløbet, mens en procedure om tilsidesættelse af virkningerne af den kunne komme på tale.

4. De centrale spørgsmål i den foreliggende sag er, om artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 kræver af sagsøgte, at han for at undgå en senere eksigibilitetserklæring i en anden medlemsstat først må tilkæmpe sig ret til at appellere sagen i domsstaten ved en procedure med henblik på adgang til appel, og hvilke frister der eventuelt gælder herfor.

II – Retsforskrifter

5. Den EU-retlige ramme for denne sag udgøres af forordning nr. 44/2001 og forordning (EF) nr. 1393/2007****.

A – Forordning nr. 44/2001

6. I henhold til artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 kan en retsafgørelse ikke anerkendes såfremt »det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument ikke er blevet forkyndt for den udeblevne sagsøgte i så god tid og på en sådan måde, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, medmindre sagsøgte har undladt at tage skridt til at anfægte retsafgørelsen, selv om han havde mulighed for at gøre det«.

7. I henhold til artikel 45, stk. 1, første punktum, i forordning nr. 44/2001 kan »[d]en ret, der behandler en appel i medfør af artikel 43 [...], [...] kun afslå at erklære en retsafgørelse for eksigibel eller ophæve en afgørelse om eksigibilitet af en af de i artikel 34 og 35 anførte grunde«.

B – Forordning nr. 1393/2007

8. Artikel 1 i forordning nr. 1393/2007 (herefter »forkyndelsesforordningen«) fastsætter dens anvendelsesområde således:

»1. Denne forordning finder anvendelse i civile og kommercielle sager, hvor et retsligt eller udenretsligt dokument skal sendes fra en medlemsstat til en anden for at blive forkyndt dér. [...].

2. Denne forordning finder ikke anvendelse, når adressen på den person, for hvem dokumentet skal forkyndes, ikke er kendt.

[...]«

9. Artikel 19, stk. 4, i forkyndelsesforordningen bestemmer:

»Når en stævning eller et tilsvarende dokument har skullet sendes til en anden medlemsstat med henblik på forkyndelse efter denne forordning, og der er afsagt dom over en sagsøgt, som ikke er mødt, har dommeren mulighed for i forhold til sagsøgte at tilsidesætte virkningerne af, at fristen for appel er udløbet, såfremt

**** Europa-parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1393/2007 af 13.11.2007 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (forkyndelse af dokumenter) og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 (EUT L 324, s. 79).

- a) sagsøgte uden egen skyld ikke har fået kendskab til dokumentet i så god tid, at han kunne varetage sine interesser under sagen, eller uden egen skyld ikke har fået kendskab til dommen i så god tid, at han kunne appellere den, og
- b) sagsøgtes indsigelser ikke forekommer helt grundløse.

Anmodning om adgang til appel skal fremsættes inden en rimelig tid efter, at sagsøgte har fået kendskab til dommen.

Hver medlemsstat kan i overensstemmelse med [forkyndelsesforordningens artikel 23, stk. 1, meddele Europa-Kommissionen], at anmodningen ikke vil blive imødekommet, hvis den fremsættes efter udløbet af en frist, som angives i meddelelsen, men som ikke kan være kortere end et år efter afsigelsen af dommen.«

III – Retstvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10. Den 8. april 2010 dømte Tribunal de Grande Instance de Paris (retten i første instans i Paris, Frankrig) J.D., som siden 1996 havde været bosat i Republikken Polen, til at betale månedlige underholdsbidrag til sagsøgeren E.L. Den sagsøgte, J.D., var udeblevet fra sagen ved den franske domstol. Det indledende processkrift var nemlig ikke blevet forkyndt for ham, da sagsøgeren som sagsøgtes forkyndelsesadresse havde angivet en forkert adresse i Paris, på hvilken J.D. ikke kunne modtage nogen forkyndelse.

11. Først i juli 2011 fik J.D. overhovedet kendskab til dommens eksistens, da der blev indgivet anmodning om at få erklæret dommen for eksigibel i Republikken Polen, og Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze (den regionale domstol i Jelenia Góra) tilsendte ham en kopi af anmodningen vedlagt kopi af den franske domstols dom. Da fristen for en appel i Frankrig til prøvelse af den franske dom ifølge den polske rets konstateringer***** imidlertid allerede var udløbet, blev den første anmodning om eksigibilitetserklæring i Polen afslået, selv om rekvirenten kærede afgørelsen, idet den kompetente polske ret støttede sit afslag på artikel 34, nr. 2), sammenholdt med artikel 45, i forordning nr. 44/2001.

12. I maj 2012 blev den omhandlede dom så på ny forkyndt for J.D. under overholdelse af forkyndelsesforordningens bestemmelser, og han blev gjort opmærksom på, at han inden for to måneder fra forkyndelsen af dommen kunne begære en tilsidesættelse af dommens virkninger med hensyn til den udløbne appelfrist. Denne appelvejledning svarer indholdsmæssigt til artikel 540 i den franske civile retsplejelov (Code de procédure civile). J.D. iværksatte imidlertid hverken en procedure med henblik på adgang til appel i Frankrig eller appellerede den omhandlede dom.

13. På denne baggrund blev der igen indgivet anmodning om en eksigibilitetserklæring af dommen i Republikken Polen. Rekvirenten, E.L., gjorde her gældende, at sagsøgte som følge af den fornyede forkyndelse og vejledning om retten til tilsidesættelse af virkningerne af, at fristen for appel var udløbet, havde fået mulighed for at anfægte dommen, men ikke havde gjort brug heraf. Denne argumentation kunne Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (appeldomstolen i Wrocław) imidlertid ikke tilslutte sig og afslog med kendelse af 27. maj 2013 igen anmodningen om at få erklæret dommen for eksigibel. Som begrundelse anførte den, at den blotte ret til at kunne begære tilsidesættelse af dommens virkninger med hensyn til fristen for appel ikke kunne sidestilles med en mulighed for at

***** Der kan desværre ikke af den præjudicielle anmodning udledes nogen detaljer om de tilladte appelmuligheder og grunden til, at fristen for disse, uanset at dommen forud herfor ikke var blevet forkyndt, var udløbet (jf. s. 7, IV.1, i anmodningen).

anfægte dommen som omhandlet i artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001. Muligheden for at anfægte den pågældende dom i denne bestemmelses forstand består tværtimod kun, når en sagsøgt inden for den normale appelfrist får tilsendt dommen sammen med en begrundelse og en appelvejledning.

14. Det er denne afgørelse, rekvirenten anfægter med sin kassationsappel til den forelæggende ret. Denne er navnlig i tvivl om, hvorvidt der i den foreliggende sag overhovedet kan tages udgangspunkt i muligheden for at tilsidesætte virkningerne af afgørelsen, efter at Den Franske Republik har afgivet en erklæring i henhold til forkyndelsesforordningens artikel 23, stk. 1, ifølge hvilken en tilsidesættelse af afgørelsens virkninger med hensyn til appelfrist er ulovlig, når der er forløbet et år fra afsigelsen af dommen – hvilket skete i april 2010.

15. På baggrund heraf har den forelæggende ret udsat sagen og forelagt Domstolen følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

- »1) Skal artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 fortolkes således, at den heri nævnte mulighed for at anfægte en retsafgørelse både omfatter de tilfælde, hvor den pågældende retsafgørelse kan anfægtes inden for den frist, der er fastsat i national ret, og de tilfælde, hvor denne frist er udløbet, men hvor der kan indgives anmodning om tilsidesættelse af virkningerne af, at fristen for appel er udløbet, hvorefter den egentlige appel – efter at denne anmodning er imødekommet – kan iværksættes?
- 2) Skal artikel 19, stk. 4, i forordning nr. 1393/2007 fortolkes således, at den udelukker anvendelse af bestemmelserne i national ret om tilsidesættelse af virkningerne af, at fristen for appel er udløbet, eller således, at sagsøgte kan vælge mellem enten at fremsætte anmodning i henhold til denne bestemmelse eller at benytte det tilsvarende retsinstitut i national ret?»

IV – Vurdering af de præjudicielle spørgsmål

A – Det første spørgsmål

16. Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, om artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at den efter udløbet af den nationale frist for appel i domsstaten ikke er til hinder for en eksigibilitetserklæring, hvis sagsøgte ved en procedure om tilsidesættelse af virkningerne af, at fristen for appel er udløbet, på ny kunne skaffe sig mulighed for at anfægte den.

17. De skriftlige indlæg fra de medlemsstater, som har deltaget i den foreliggende sag, samt Kommissionen går, for så vidt som de tager stilling til det første spørgsmål, ind for en bred fortolkning af artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001.

18. Ifølge denne fortolkning ville der, hvis en tilsidesættelse af virkningerne med hensyn til en udløbet appelfrist kom i betragtning, i princippet påhvile sagsøgte en forpligtelse til på denne måde at tilkæmpe sig ret til at appellere dommen og derpå, efter at virkningen var ophævet, iværksætte appel i domsstaten. I modsat fald måtte sagsøgte regne med ikke at kunne påberåbe sig artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 i en sag om eksigibilitetserklæring i en anden medlemsstat. Også i litteraturen og i medlemsstaternes retspraksis***** er der stemmer, der synes at tale for denne brede og anerkendelsesvenlige tilgang.

***** Jf. f.eks. kendelse afsagt af den tyske Bundesgerichtshof den 21.1.2010, Az. IX ZB 193/07, EuZW 2010, 478, præmis 14 og den deri nævnte retspraksis.

19. Denne læsemåde kan imidlertid ikke udledes bindende af bestemmelsens ordlyd, der nemlig taler om skridt til at »anfægte retsafgørelsen«. En procedure med henblik på adgang til appel er strengt taget ikke en sådan anfægtelse. Tværtimod har sagsøgte i situationer, hvor en procedure med henblik på adgang til appel kan komme i betragtning, ikke længere uden videre mulighed for at iværksætte en appel til prøvelse af afgørelsen som sådan.

20. Heller ikke systematiske argumenter taler bindende for under omstændigheder som dem, der er tale om i hovedsagen, at pålægge sagsøgte at gennemføre en procedure med henblik på adgang til appel og ellers nægte ham at kunne gøre en begrundelse for en ikke-ankendelse gældende i henhold til artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001.

21. Navnlig kan forkyndelsesforordningens artikel 19, stk. 4, ikke gøres gældende, idet den regulerer adgangen til appel i tilfælde af, at sagsøgte udebliver i forbindelse med grænseoverskridende forkyndelser. Af denne bestemmelse kan der nemlig ikke udledes noget holdbart argument for relevansen af en procedure med henblik på adgang til appel inden for rammerne af artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001, som – i modsætning til samme forordnings artikel 26 – ikke udviser nogen systematisk sammenkobling med forkyndelsesforordningen.

22. For det første er anvendelsesområderne for forkyndelsesforordningen og den her omhandlede artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 ikke fuldstændig sammenfaldende, idet artikel 34 også omhandler begrundelser for ikke-ankendelse i forbindelse med domme, hvor forkyndelsen ikke er sket i overensstemmelse med forkyndelsesforordningen. For det andet kan forkyndelsesforordningens artikel 19, stk. 4, hvis den læses praksisorienteret, ikke anvendes på den foreliggende sag. Den omhandlede bestemmelse vedrører nemlig udtrykkeligt tilfælde, i hvilke »en stævning [...] har skullet sendes til en anden medlemsstat med henblik på forkyndelse efter denne forordning, og[***** i hvilke der derpå] [...] er afsagt dom over en sagsøgt«. Dette kan ikke lægges til grund i den foreliggende sag, idet det indledende processkrift var adresseret til en adresse i Paris, og der dermed i Frankrig slet ikke var nogen anledning til en grænseoverskridende forkyndelse ved sagens indledning. Dermed mangler allerede den første af de to kumulative betingelser, som reglen om fornyet adgang til appel i artikel 19, stk. 4, hviler på.

23. Selv hvis forkyndelsesforordningens artikel 19, stk. 4, skulle kunne finde anvendelse, ville der imidlertid ikke af denne bestemmelse kunne udledes nogen forpligtelse til at gennemføre en procedure med henblik på adgang til appel. I artikel 19, stk. 4, drejer det sig nemlig om en regel, der tjener til at beskytte forkyndelsesadressaten og giver ham, på visse betingelser, *mulighed for* at iværksætte en procedure med henblik på adgang til appel *uden dog at forpligte ham hertil*. Den tager dermed hensyn til forkyndelsesadressatens eventuelle interesse i på eget initiativ at få genoptaget sagen, hvor forkyndelsen ikke er foregået forskriftsmæssigt, og eventuelt bevirke en frifindelse*****. Af forkyndelsesforordningens artikel 19, stk. 4, kan man ikke drage den systematiske konklusion, at der inden for rammerne af artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 påhviler sagsøgte en forpligtelse til at iværksætte en sådan procedure med henblik på adgang til appel eller i modsat fald at måtte acceptere, at dommen erklæres for eksigibel.

24. Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt »muligheden for at anfægte retsafgørelsen« som omhandlet i artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 også omfatter iværksættelse af en procedure med henblik på adgang til appel, er det derimod meningen og formålet med den omhandlede bestemmelse, der skal undersøges. Det skal i den forbindelse tages i betragtning, at forordning nr. 44/2001 har til formål at gøre det muligt effektivt og hurtigt at erklære en retsafgørelse for

***** Kun her fremhævet.

***** En sådan interesse kan f.eks. eksistere, hvis der i et tredjeland eller endda i domsstaten kan bestå frygt for negative følger for sagsøgte såsom tvangsfuldbyrdelse, selv efter en fejlagtigt gennemført procedure i henhold til EU's forkyndelsesforordning, eller når sagsøgte har interesse i en hurtig retskraftig afgørelse af tvisten, f.eks. fordi han bedømmer sine udsigter til at få medhold som gunstige, og en ny retssag, der ellers måske kunne true ham, ville være belastende for ham.

eksigibel, dog således at den sagsøgte ret til forsvar sikres *****. I forhold til den gamle ordning i Bruxelleskonventionen skulle sagsøgte især forhindres i at kunne misbruge argumentet om manglende forkyndelse af det indledende processkrift i en sag om eksigibilitetserklæring, så længe han uden videre kunne forsvare sig i domsstaten mod den omhandlede afgørelse, mens fristen for appel endnu løb. At han derudover efter udløbet af appelfristen også skulle være forpligtet til at iværksætte en procedure med henblik på adgang til appel, kan hverken udledes af bestemmelsens ordlyd eller af betragtningerne til forordningen.

25. Tværtimod taler betragtninger ud fra synsvinklen »retten til en retfærdig rettergang« imod at presse ordlyden i artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 for hårdt og subsumere proceduren med henblik på adgang til appel under begrebet »anfægtelse af en retsafgørelse« i denne bestemmelses forstand. Hvis sagsøgte nemlig efter udløbet af appelfristen var forpligtet til at gennemføre en procedure med henblik på adgang til appel i domsstaten, således at der ellers ville true ham en eksigibilitetserklæring i en anden medlemsstat, ville dette være i modstrid med princippet om processuel ligestilling mellem sagsøger og sagsøgte, som er et væsentligt element i en retfærdig rettergang i Domstolens praksis' forstand.

26. Dette bliver også tydeligt, når man gør sig klart, at sagsøgte, hvis han *før udløbet af appelfristen* i henhold til artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 iværksætter sin appel og dermed skaffer sig ret til kontradiktion i domsstaten, i det væsentlige befinder sig i samme situation, som han ville have befundet sig i, hvis det indledende processkrift var blevet forkyndt rettidigt for ham, og han kunne være mødt op ved sagen i første instans: I så fald er det kun i forbindelse med gennemførelsen af *en enkelt procedure*, at han eventuelt kan få udgifter til domstol og advokat i domsstaten, og sagen er begrænset til tvistens genstand i den dom, der skal fuldbyrdes.

27. Situationen er en anden, hvis sagsøgte først *efter udløbet af appelfristen* bliver klar over, at der uden hans vidende er afsagt dom mod ham. Da han så ikke uden videre længere har mulighed for at iværksætte appel, er han for at anfægte dommen i domsstaten nødt til først at undersøge mulighederne for adgang til appel og derpå iværksætte en hertil svarende procedure. Først derefter vil han – såfremt han har fået adgang til appel – i et følgende skridt kunne appellere dommen. I modsætning til den situation, der er fremstillet i punkt 26, ville sagsøgte altså blive belastet af *to* procedurer (og de dermed forbundne omkostninger), hvis genstand endda går betydeligt ud over genstanden for dommen, idet der desuden skal tages stilling til problematikken vedrørende adgang til appel. Hvis man endvidere tager i betragtning, at der ud over sags- og omkostningskomplikationerne også kan dukke praktiske problemer op, såsom f.eks. søgning efter egnede advokater og udgifter til oversættelse, bliver det tydeligt, at sagsøgte, hvis han for at afværge eksigibilitetserklæringen blev pålagt byrden med at gennemføre en genoptagelsesprocedure, ville være stillet betydeligt ringere end sagsøgeren. Dette gælder især for sagsøgte uden juridisk erfaring og mindre bemidlede sagsøgte. Navnlig hvis sagsøgerens krav er relativt små, må man regne med, at sådanne sagsøgte i betragtning af de sags- og omkostningskomplikationer, der truer dem, vil være tilbøjelig til at acceptere fuldbyrdelsen uden at forsvare sig mod den for på den måde i hvert fald at spare yderligere advokat- og sagsomkostninger, hvor det i forbindelse med faktiske forhold i udlandet hyppigt – og netop for lægfolk – kan være svært at vurdere, om de kan svare sig.

28. På baggrund heraf må det lægges til grund, at kravet om en forpligtelse til at iværksætte en procedure med henblik på adgang til appel inden for rammerne af artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 i betydelig grad ville forstyrre den processuelle ligestilling mellem parterne, idet det kræves af sagsøgte, at denne fører en yderligere procedure for at varetage sine interesser.

***** Jf. herom dom ASML (C-283/05, EU:C:2006:787, præmis 20 og 24).

Om relevansen heraf jf. domme Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, præmis 73) og ASML (C-283/05, EU:C:2006:787, præmis 27).

Jf. dom *Ordre des barreaux francophones et germanophone m.fl.* (C-305/05, EU:C:2007:383, præmis 31) samt artikel 47, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

29. Dertil kommer, at alt, hvad der gør det lettere at få en afgørelse erklæret for eksigibel i de tilfælde, hvor de sagsøgte ikke er blevet hørt før afsigelsen af dommen, primærretligt befinder sig på kollisionskurs med princippet om en retfærdig rettergang. Hertil skal det helt generelt påpeges, at bestemmelsen i artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 for tiden efterprøves af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter »Menneskerettighedsdomstolen«), hvis Store Afdeling i sagen Avotiņš mod Letland forventes at udtale sig i nærmeste fremtid om bestemmelsens forenelighed med artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter »EMRK«). Også i denne sag drejede det sig om, at en dom truede med at blive erklæret for eksigibel, uden at sagsøgte var blevet hørt forud for dens afsigelse, og uden at sagsøgte havde taget skridt til at anfægte den. Ganske vist bedømte den afgørelse i denne sag, som en Afdeling af Menneskerettighedsdomstolen med et snævert flertal havde truffet i 2014, i sidste ende regelsættet i artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 og eksigibilitetserklæringen som stadig værende forenelige med EMRK's artikel 6, idet den dog understregede, at den sagsøgte, som havde indbragt sagen, ikke var uden erfaring i forretningslivet. Den argumentation, som Menneskerettighedsdomstolen har anvendt i denne sag, hvor den forholder sig strengt til de faktiske omstændigheder, for at afvise, at EMRK's artikel 6 er blevet tilsidesat, gør det nærliggende at formode, at afgørelsen måske ville være faldet anderledes ud, hvis det havde drejet sig om en person uden erfaring i forretningslivet.

30. Selv om de faktiske forhold i den sag, der er indgivet til Menneskerettighedsdomstolen, ikke på alle punkter stemmer overens med den foreliggende sag, skal denne domstols afgørelse i sagen Avotiņš mod Letland i det mindste vurderes som et advarende fingerpeg, skal der gås frem med omtanke ved fortolkningen af begrundelserne for ikke-anerkendelse i artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001, og må sagsøgtes berettigede interesser – ved siden af kravet om at sikre den frie bevægelighed for retsafgørelser – ikke tabes af syne. Dette betyder, at der ud over bestemmelsens bindende normative indhold ikke bør nægtes sagsøgte ret til at gøre begrundelser gældende for, at dommen ikke skal anerkendes.

31. I overensstemmelse hermed er der ingen grund til efter udløbet af appelfristen at bebyrde en ikke rettidigt indkaldt sagsøgt med først at skulle tilkæmpe sig adgang til at anfægte afgørelsen via en procedure med henblik på adgang til appel og i modsat fald nægte ham ret til at gøre en begrundelse gældende for, at dommen ikke skal anerkendes. Tværtimod, hvis appelfristerne allerede er udløbet på det tidspunkt, hvor sagsøgte får kendskab til den afgørelse, der vedrører ham, skal det i den nævnte bestemmelses forstand lægges til grund, at sagsøgte ikke havde nogen mulighed for at anfægte retsafgørelsen.

32. Derfor skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at den heri nævnte mulighed for at anfægte en retsafgørelse kun omfatter de tilfælde, hvor den pågældende retsafgørelse kan anfægtes inden for den frist, der er fastsat i national ret, men ikke de tilfælde, hvor denne frist allerede er udløbet, men hvor der kan indgives en anmodning om tilsidesættelse af virkningerne af, at fristen for appel er udløbet, hvorefter den egentlige appel – efter at anmodningen er blevet imødekommet – kan iværksættes.

B – *Det andet spørgsmål*

33. Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, om forkyndelsesforordningens artikel 19, stk. 4, skal fortolkes således, at den udelukker anvendelsen af bestemmelserne i national ret om tilsidesættelse af virkningerne af, at fristen for appel er udløbet, eller således, at sagsøgte kan vælge mellem enten at fremsætte en anmodning i henhold til denne bestemmelse eller at benytte det tilsvarende retsinstitut i national ret.

Menneskerettighedsdomstolens dom Avotiņš mod Letland (CE:ECHR:2014:0225JUD001750207, navnlig præmis 51 ff.). Jf. herom punkt 39 i mit forslag til afgørelse i Meroni-sagen.

34. Indledningsvis skal det påpeges, at den omhandlede bestemmelse i forkyndelsesforordningen, som forklaret ovenfor i punkt 22, ikke synes at kunne anvendes på den foreliggende sag, fordi der ikke er tale om en grænseoverskridende forkyndelse af det indledende processkrift. Spørgsmålet besvares derfor kun for det tilfældes skyld, at Domstolen skulle lægge til grund, at forkyndelsesforordningens artikel 19, stk. 4, finder anvendelse på den foreliggende sag.

35. I så fald skal det fastslås, at forkyndelsesforordningens artikel 19 finder anvendelse, når sagsøgte i forbindelse med en udenlandsk forkyndelse »efter denne forordning« ikke er mødt. Som første trin kræver forkyndelsesforordningens artikel 19, stk. 1, i princippet, at sagen udsættes, indtil det kan fastslås, at det indledende processkrift rent faktisk er tilgået sagsøgte. Forkyndelsesforordningens artikel 19, stk. 2, fastsætter de undtagelser fra dette princip, som gør det muligt at fortsætte sagen. Endelig indeholder artikel 19, stk. 4, en ordning om tilsidesættelse af virkningerne af, at appelfristen er udløbet, »inden en rimelig tid efter, at sagsøgte har fået kendskab til dommen«, til fordel for en sagsøgt, der uden egen skyld ikke har fået kendskab til dokumentet og derfor ikke har forsvaret sig, men alligevel er blevet dømt. Forkyndelsesforordningens artikel 19, stk. 4, tredje afsnit, overlader det til medlemsstaterne at fastsætte en præklusionsfrist for en anmodning om adgang til appel, som dog ikke kan være kortere end »et år efter afsigelsen af dommen«.

36. En tilsvarende erklæring om en etårsfrist har Den Franske Republik udsendt og dermed endeligt reguleret fristen for en anmodning om adgang til appel *i de tilfælde, der er omfattet af forkyndelsesforordningens artikel 19, stk. 4*. Denne regel giver ingen plads for, at den kan sameksistere med eventuelt afvigende bestemmelser i national ret, såsom f.eks. artikel 540 i den civile retsplejelov (Code de procédure civile), der knytter fristen for adgang til appel til datoen for forkyndelsen af dommen og ikke – som forkyndelsesforordningen – til »afsigelsen af dommen«. Ganske vist er jeg enig med Kommissionen i, at reglen om adgang til appel efter forkyndelsesforordningen i det konkrete tilfælde kan være mindre fordelagtig for sagsøgte end reglen i national ret. Dette er imidlertid en uundgåelig følge af den erklæring om etårsfristen, som Den Franske Republik har udsendt, og må derfor accepteres som tilsigtet af denne medlemsstat.

37. Det andet spørgsmål skal derfor, såfremt artikel 19, stk. 4, anses for relevant, besvares med, at forkyndelsesforordningens artikel 19, stk. 4, skal fortolkes således, at den udelukker anvendelsen af bestemmelserne i national ret om tilsidesættelse af virkningerne af, at fristen for appel er udløbet.

V – Forslag til afgørelse

38. På baggrund af det ovenstående foreslår jeg Domstolen at besvare de præjudicielle spørgsmål således:

»Artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at den heri nævnte mulighed for at anfægte en retsafgørelse kun omfatter de tilfælde, hvor den pågældende retsafgørelse kan anfægtes inden for den frist, der er fastsat i national ret, men ikke de tilfælde, hvor denne frist allerede er udløbet, men hvor der kan indgives anmodning om tilsidesættelse af virkningerne af, at fristen for appel er udløbet, hvorefter den egentlige appel – efter at denne anmodning er imødekommet – kan iværksættes.

Artikel 19, stk. 4, i forordning nr. 1393/2007 skal fortolkes således, at den på anvendelsesområdet for forordning nr. 1393/2007 udelukker anvendelse af bestemmelserne i national ret om tilsidesættelse af virkningerne af, at fristen for appel er udløbet.«